

Monumentnummer*: 525413

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 1 juli 2002
Kadaster deel/nr: 82901/75

*Monumentnaam***

de Passage

*Woonplaats**

Schiedam

*Gemeente**

Schiedam

*Provincie**

Zuid-Holland

<i>Straat*</i>	<i>Nr*</i>	<i>Toev.*</i>	<i>Postcode*</i>	<i>Woonplaats*</i>	<i>Situering</i>	<i>Locatie</i>
Broersvest	29		3111 EA	Schiedam		
Passage	9		3111 EH	Schiedam		
Passage	21		3111 EH	Schiedam		
Passage	20		3111 EH	Schiedam		
Passage	19		3111 EH	Schiedam		
Passage	18		3111 EH	Schiedam		
Passage	17		3111 EH	Schiedam		
Passage	16		3111 EH	Schiedam		
Passage	15		3111 EH	Schiedam		
Passage	14		3111 EH	Schiedam		
Passage	13		3111 EH	Schiedam		
Passage	12		3111 EH	Schiedam		
Passage	11		3111 EH	Schiedam		
Passage	10		3111 EH	Schiedam		
Passage	8		3111 EH	Schiedam		
Broersvest	31		3111 EB	Schiedam		
Passage	7		3111 EH	Schiedam		
Passage	6		3111 EH	Schiedam		
Passage	5		3111 EH	Schiedam		
Passage	4		3111 EH	Schiedam		

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

<i>Straat*</i>	<i>Nr*</i>	<i>Toev.*</i>	<i>Postcode*</i>	<i>Woonplaats*</i>	<i>Situering</i>	<i>Locatie</i>
Passage	3		3111 EH	Schiedam		
Passage	2		3111 EH	Schiedam		
Passage	1		3111 EH	Schiedam		
Broersveld	48		3111 LJ	Schiedam		
Broersveld	46		3111 LJ	Schiedam		
Broersveld	44		3111 LJ	Schiedam		
Broersveld	42		3111 LJ	Schiedam		
Broersveld	40		3111 LH	Schiedam		
Broersveld	38		3111 LH	Schiedam		
Passage	22		3111 EH	Schiedam		

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kad. object*</i>	<i>Appartement</i>	<i>Grondperceel</i>
Schiedam	B	3669	A7	
Schiedam	B	3669	A6	
Schiedam	B	3669	A8	
Schiedam	B	3669	A10	
Schiedam	B	3669	A9	
Schiedam	B	3669	A3	
Schiedam	B	3669	A1	
Schiedam	B	3669	A5	
Schiedam	B	3669	A4	
Schiedam	B			3667

*Rijksmonumentomschrijving***

Inleiding

Overdekte WINKELGALERIJ met BOVENWONINGEN, genaamd 'de Passage', gebouwd in 1931-1932 naar ontwerp van de Schiedamse architect P. Sanders in een aan de Amsterdamse School verwante bouwstijl met Art Déco elementen.

Het gebouw is gesitueerd in de westelijke rooilijn van het Broersvest, nabij de Koemarkt. Dit gedeelte van Schiedam onderging in de jaren twintig en dertig een schaalvergroting als gevolg van de demping en verbreding van de Broersvest en de transformatie van de Koemarkt tot een overzichtelijk verkeersplein. Het plein groeide uit tot het nieuwe centrum van Schiedam. De Passage vormt een belangrijk onderdeel van deze grootstedelijke ontwikkeling.

NB: Oorspronkelijk bevond zich aan de westzijde van de winkelgalerij een concert- en bioscoopzaal (Passagetheater, bouwjaar 1934, exploitatie A. Tuschinski) en eindigde de galerij aan het achterliggende Broersveld in een achtergebouw, dat was voorzien van een brede trap naar het lager gelegen Broersveld. In 1995 werd het gebouw verbonden met een nieuw winkelcentrum. Het oorspronkelijke achtergebouw en het theater werden gesloopt. De

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

winkelgalerij en het karakteristieke voorgebouw zijn bewaard gebleven. De restauratie van de winkelgalerij kwam tot stand onder leiding van architectenbureau Ellerman, Lucas en Van Vugt. De verdiepingen boven de winkels in de passage waren oorspronkelijk in gebruik als woningen voor de winkeliers en nu als bergingen.

Omschrijving

De winkelgalerij met bovenwoningen bestaat uit twee aaneengesloten volumes: een voorgebouw van vijf bouwlagen in de rooilijn van het Broersvest met een nagenoeg rechthoekige plattegrond van 18 meter breed en 16 meter diep. Haaks hierop de eigenlijke winkelgalerij van drie bouwlagen op een souterrain met een rechthoekige plattegrond van 22 meter breed en 37 meter diep.

Het voorgebouw heeft op de begane grond de entree naar de passage, aan beide zijden geflankeerd door een winkelruimte. Daarnaast entreepartijen voor de bovenliggende woningen. Op elke verdieping zijn twee woningen gesitueerd, die worden ontsloten door twee trappenhuizen. In de doorgang naar de winkelgalerij zijn de winkelruimten doorgezet. Deze sluiten aan op een reeks winkels ter weerszijden van de eigenlijke winkelgalerij. Deze bestaat uit een hoge overdekte binnenstraat afgesloten door een glazen kap. De gevel van het voorgebouw heeft een symmetrische opbouw. Centraal op de begane grond de doorgang naar de winkelgalerij. Ter weerszijden, doorlopend tot in de galerij, bronskleurige puien met afgeschuinde hoeken op borstweringen van gepolijst hardsteen. Daarboven hoge, blankgelakte bovenlichten van teakhout met smalle, verticale roeden en glas-in-lood. Het geheel wordt afgesloten door een doorgaande betonnen latei. Aan de uiteinden van de begane grond de entreepartijen van de woningen, bestaande uit houten paneeldeuren in muurvlakken bekleed met gebouchardeerd natuursteen. In de bovenhoeken van de muurvlakken uitkragende beeldhouwwerken van identiek natuursteen. In de hoeken bij de winkelpuien van de passage bevinden zich links en rechts respectievelijk een mannen- en vrouwenhoofd met een wijzende hand richting de passage. In de buitenste hoeken bevinden zich borstbeelden van Mercurius. Boven de deuren bovenlichten van glazen bouwstenen.

De verdiepingsevels zijn uit rode handvorm baksteen opgemetseld in kruisverband met diepliggende lintvoegen. De woningen hebben elk twee vensters met grote bovenlichten voorzien van glas-in-lood, die zich in het midden van de gevel bevinden. Daarnaast ter weerszijden een halfinpendig balkon, bereikbaar door middel van openslaande deuren. De balkons hebben gemetselde balustrades in sierverband, met hardstenen afdekkingen en lage smeedijzeren hekjes. De balkons op de eerste verdieping hebben een meer geprononceerde vormgeving met lagere balustrades en hardstenen blokken. De vensters van de woningen op de bovenste laag zijn minder hoog en hebben geen bovenlichten. Boven de vensters een doorlopende en uitkragende, kunststenen latei. Het muurwerk aan de uiteinden (boven de entrees) is op elke laag voorzien van een klein, driehoekig erkerraam, van staal met gekleurd glas-in-lood, op een blokvormige, kunststenen console. De bovenste laag heeft afwijkende, trapeziumvormige vensters. Hierboven is de gevel opgemetseld tot forse hoektorens met hierop achtkantige zwartbetegelde bekroningen, afgesloten door geornamenteerde, bronzen afdekkingen.

De winkelgalerij heeft aan de buitenzijde eenvoudige, gemetselde gevels. De binnengevels in de passage hebben op de begane grond bronskleurige puien op gepolijst hardstenen borstweringen. De puien bestaan uit een brede en een smalle etalage met tussen afgeschuinde hoeken een terugliggende, blankgelakte deur. Aan de bovenzijde doorlopende bovenlichten van blankgelakt teakhout met glas-in-lood. (Aan de westzijde, ter plaatse van de vroegere theateringang, een moderne hardglazen pui.) De verdiepingsevels zijn geheel bepleisterd met aan de bovenzijde

een geblokte rand. De gevels zijn voorzien van houten schuifvensters met grote, van roeden voorziene, bovenlichten. (De verlichtingsornamenten langs de binnengevels zijn niet origineel.) De korte gevels boven de toegangen van de passage zijn eveneens bepleisterd. Aan de noordzijde een vensterpartij naar de achterliggende lichthof, bestaande uit vier hoogopgaande, smalle vensters, voorzien van gekleurd glas-in-lood tussen eenvoudig geornamenteerde penanten. Aan de zuidzijde een overeenkomstige vensterpartij met drie smalle ramen naar een achterliggende lichthof. De passage wordt afgesloten door een geknikte, dubbele stalen kap, met aan de buitenzijde helder glas en aan de binnenzijde melkglas. (Tussen beide kappen bevond zich oorspronkelijk verlichting.) In de doorgang naar het Broersvest is in het plafond een langwerpige, zeskantige verlichtingsornament aangebracht, bestaande uit een stalen frame met melkglazen panelen, bevestigd in een verhoogd plafonddeel met getrapte omranding.

Waardering

Overdekte winkelgalerij met bovenwoningen, "de Passage", gebouwd in 1933 naar ontwerp van de Schiedamse architect P. Sanders in een aan de Amsterdamse School verwante bouwstijl met Art Deco elementen, van algemeen belang vanwege de cultuurhistorische, architectuurhistorische en typologische waarde. Tevens van belang vanwege de hoge zeldzaamheidswaarde, als een van de weinige bewaard gebleven passages in Nederland. Tenslotte mede van belang als een van de belangrijkste ontwerpen binnen het oeuvre van architect P. Sanders.

Hoofdcategorie

Handelsgebouwen, opslag- en transportgebouwen
Woningen en woningbouwcomplexen

Subcategorie

Winkel (G)
Appartementengebouw

Functie

Winkel (G2)